

OBSAH

1. HISTORICKÉ POZADÍ NOVOZÁKONNÍ DOBY	13
OD ALEXANDRA VELIKÉHO PO HERODOVCE (333–40 PŘ. N. L.)	13
PALESTINA V DOBĚ HERODA VELIKÉHO A JEHO SYNŮ (40/37 PŘ. N. L.–39 N. L.)	23
Herodes Veliký (37–4 př. n. l.)	23
Tzv. Quiriniův census	27
Herodovi nástupci	32
JUDSKO/PALESTINA V DOBĚ ŘÍMSKÝCH PROKURÁTORŮ A POSLEDNÍCH HERODOVCŮ (6 N. L.–66 N. L.)	34
Judsko a Samařsko do správy Pontia Piláta	34
Pontius Pilatus	35
Agrippa I. (37; 39/40–44)	36
Do židovské války	37
ŽIDOVSÁ VÁLKA A POSLEDNÍ ZBYTKY ŽIDOVSKE SAMOSTATNOSTI (66–135 N. L.)	40
DIASPORA	43
Diasporní židovstvo	43
Filo/Filon Alexandrijský (25 př. n. l.–50 n. l.)	47
CHRÁM, SYNAGOGA, ZÁKON V DOBĚ JEŽÍŠOVĚ	53
Náboženský, správní a ekonomický význam Chrámu	53
Synagogy	55
Zákon	58
NÁBOŽENSKÁ SEKUPENÍ V DOBĚ JEŽÍŠOVĚ	60
Saducejové	60
Farizejové	62
Esénští (eséni, esejci, esejci)	67
Zélóti	72
Zákoníci	75
Starší	75
Herodiáni	76
Apokalyptické hnutí	78

<i>Moudrost</i>	79
<i>Eschatologie</i>	80
POKUSY O OBNOVU V ŽIDOVSTVU V 1. STOLETÍ N. L.	81
Mesiánská hnutí v rámci povstaleckých hnutí roku 4. př. n. l.	81
Radikálně teokratické učení Judy Galilejského (rok 6 n. l.)	83
Prorocká opozice – hnutí Jana Křtitele a dalších proroků	84
Protestní hnutí v Palestině z pohledu sociálního	87
Jan Křtitel a jeho učedníci	93
Ježíšovi učedníci	94
2. SOCIÁLNÍ A HOSPODÁŘSKÉ POMĚRY V ŘÍMSKÉ ŘÍŠI A V PALESTINĚ V DOBĚ INTERTESTAMENTÁRNÍ A NOVOZÁKONNÍ	98
ŘÍMSKÁ ŘÍŠE	98
Rodina	99
<i>Manželství</i>	103
<i>Dům</i>	107
Náboženský život	109
SOCIÁLNÍ ROZVRSTVENÍ ANTICKÉ SPOLEČNOSTI	110
Elita (<i>honestiores</i>)	111
<i>Aristokracie</i>	113
<i>Bohatí bez politicky vedoucího postavení</i>	115
<i>Závislí – retainers (Gefolgsleute)</i>	115
Ne-elita/Masa (<i>humiliores</i>)	116
<i>Chudí</i>	116
<i>Otroci</i>	118
<i>Propuštěnci</i>	124
<i>Klienti</i>	125
Antické spolky	126
Korintská obec	128
<i>Sociální složení</i>	129
<i>Domovská/domácí církev</i>	131
Žena v antické společnosti	134
Právo a soukromě-veřejný charakter života	136
Armáda	139
HOSPODÁŘSTVÍ ANTICKÉ SPOLEČNOSTI	140
Základní charakteristiky antického hospodářství:	142
Vztah k práci	142
Peníze a jejich kupní síla	144
Zemědělství	145
Povinné dávky, služba a daně	146
Daně	147

PALESTINA.....	148
Rodina.....	148
Role ženy.....	151
<i>Svatba</i>	154
<i>Porod, výchova, vztah k dětem</i>	155
<i>Každodenní činnost ženy v domácnosti</i>	156
Hospodářství.....	162
<i>Žemědělství</i>	162
<i>Řemeslo</i>	163
<i>Obchod</i>	164
Sociální poměry.....	165
<i>Daně a povinné dávky (odvody) v Palestině</i>	166
<i>Elita</i>	170
<i>Ne-elita (spodní vrstvy)</i>	172
3. JEŽÍŠ V HISTORICKÉM KONTEXTU SVÉ DOBY	176
GALILEA – MÍSTO JEŽÍŠOVA ŽIVOTA A VEŘEJNÉHO PŮSOBENÍ.....	178
Galilea: přírodní, sociálněekonomické a náboženské podmínky.....	178
Nazaret kontra Betlém?.....	181
Kafarnaum – hlavní místo Ježíšovy činnosti.....	182
Ježíšova rodina.....	183
Ježíšovi učedníci.....	189
Ježíš a ženy.....	192
JERUZALÉM A PAŠIJOVÉ UDÁLOSTI.....	194
JEŽÍŠ A JEHO ŽIVOTNÍ DATA – RELATIVNÍ CHRONOLOGIE.....	195
JEŽÍŠ A JAN KŘTITEL.....	199
Jan Křtitel a jeho hlásání.....	199
Jan a Kumrán.....	203
Janův křest.....	204
Ježíšův křest v Jordáně.....	206
Ježíšova nauka ve vztahu k nauce Jana Křtitele.....	207
JEŽÍŠOVA VEŘEJNÁ ČINNOST.....	208
Ježíšovy etické postoje a nauka.....	210
Zpřísnění norem.....	212
Uvolnění norem.....	213
Eschatologie.....	218
Mesiánské tituly a jejich používání Ježíšem samým.....	220
Ježíšovy mocné činy a zázraky.....	222
Ježíšova slova.....	224
Ježíšovo sebepochopení.....	234
Přijetí smrti a víra ve vzkříšení.....	240

Poslední večeře	241
<i>Tradice Ježíšových slov při Poslední večeři – slova ustanovení.</i>	243
<i>Původní podoba slov</i>	247
<i>Mk 14,22-25</i>	248
<i>Mt 26,26-28</i>	249
<i>L 22,14-20</i>	247
<i>1 K 11,23-26</i>	252
Zmrtvýchvstání	254
4. PROCES VZNIKU NOVÉHO ZÁKONA	255
FÁZE VZNIKU NOVÉHO ZÁKONA – PÍSEMNÉ FIXACE TRADICE.	258
NEJSTARŠÍ PODOBY REFLEXE VÍRY A „LITERÁRNÍ ŽÁNRY“	261
Mesiánské tituly – tzv. výsostné tituly	261
Formule víry	271
Christologické hymny	276
VZNIK EVANGELIÍ.	284
Předevangelní tradice	284
<i>Vyprávění/Příběhy</i>	284
<i>Řeč/Výroky</i>	320
<i>Směšené/přechodné formy</i>	322
<i>Pramen Q</i>	322
<i>Evangelium jako literární žánr</i>	324
SYNOPTICKÝ PROBLÉM – VZNIK SYNOPTICKÝCH EVANGELIÍ	326
5. ŠÍŘENÍ KŘESŤANSTVÍ NA ZÁPAD A VZNIK CÍRKEVNÍCH OBCÍ V 1. STOLETÍ N. L.	330
POČÁTKY CÍRKVE	332
Palestina a Jeruzalém	334
Křesťanství mimo Palestinu – sever, severozápad, severovýchod	336
Šíření křesťanství na západ do Evropy, Pavlova misie	338
Šíření křesťanství na jih	342
Rozchod s židovstvím	343
Rozmanitost křesťanství a vznik prvních herezí	345
JEDNOTLIVÉ SKUPINY RANÉ CÍRKVE	346
Judaizující židokřesťané v Jeruzalémě a Judsku	348
Helénistické židokřesťanství	351

Pohanokřesťané – antiochijská obec a další obce v pohanském prostředí	355
Korintští libertinisté a korintská obec	358
Putující kazatelé, misionáři – misie	362
Nenastalá paruzie a apokalyptika	368

PŘECHOD OD PUTUJÍCÍCH MISIONÁŘŮ A KAZATELŮ K USEDLÝM MÍSTNÍM OBCÍM

(Od bezdomovce Ježíše přes putující misionáře, neúnavného cestovatele Pavla ke strukturovaným obcím s místním vedením)	370
Dvanáct	370
Vznik úřadů	370
<i>Starší</i>	372
<i>Proroci, učitelé a apoštolové</i>	374
<i>Biskupové – episkopoi a jáhni – diakonoi</i>	377

FUNGOVÁNÍ OBCÍ: NA LÁSCE ZALOŽENÝ PATRIARCHALISMUS, POSTAVENÍ ŽEN A OTROKŮ, STRUKTURA, SOCIÁLNÍ POMĚRY, DOMÁCÍ CÍRKEV . . . . .

Domácí církev	381
Role ženy v prvotní církvi	381
Otroctví v prvotní církvi doby Pavlovy	388

JANOVSKÉ OBCE A JEJICH SPLYNUTÍ S TZV. VELKOU, PETROVSKOU CÍRKVÍ . . . . .

Rozchod se Židy	391
Vznik a původ obce	389
Konkurence s hnutím Jana Křtitele	393
Vliv gnóze a rozpad obce na dvě části	394
Obec bez „hierarchického zřízení“	394

PROBLÉM GNÓZE . . . . .

Základní nauka	398
Základní rysy gnóze	399
Hlavní představitelé a zdroje	401

NEJSTARŠÍ MIMOBIBLICKÁ SVĚDECTVÍ O KRISTU A KŘESŤANECH . . . . .

Josephus Flavius, Židovské starožitnosti	402
Židovské prameny – Talmud	404
Syrský pramen – dopis syrského stoika Mary bar Sarapiona	405
Římské prameny	406
<i>Plinius Mladší (61/62–113, možná až kolem 120) – dopis císaři Trajánovi</i>	406
<i>Tacitus (55/56–kolem 120) – Anály</i>	409

<i>Suetonius (70–kolem 130) – Životopisy dvanácti císařů</i>	410
<i>Hadrián (76–138)</i>	411
<i>Thallus</i>	412
POSTAVENÍ KŘESŤANŮ VE SPOLEČNOSTI – ODMÍTÁNÍ, VYLUČOVÁNÍ, KRIMINALIZOVÁNÍ A PRONÁSLEDOVÁNÍ KŘESŤANŮ V 1. STOLETÍ	414
Sociální situace a integrace do společnosti	416
Vnitřní problémy obcí s „heretickými“ názory a skupinami a ochabováním víry v důsledku „neviditelnosti“ spásy	419
<i>Sk 20,29–35</i>	419
<i>Tt 1,10–16 a 3,9nn.</i>	420
<i>1 Tm 1,3–11</i>	420
<i>1 J 2,18–26</i>	421
<i>2 J 7–11</i>	421
<i>Ju 4.8.16–19</i>	422
<i>2 Pt 2,1–3.18–22</i>	422
<i>Zj 2,4n.; 3,1b–3.15–17</i>	423
Postavení křesťanů ve vztahu k Židům a „pronásledování“ ze strany Židů	423
Diasporní židovstvo a křesťanské obce	428
<i>Zj 2,9.13; 3,9</i>	431
Pronásledování ze strany pohanů/římských úřadů	433
<i>Pronásledování apoštolů a misionářů</i>	434
<i>Claudiův edikt</i>	435
<i>Pronásledování za Nerona</i>	435
<i>Pronásledování po roce 70</i>	437
<i>Domicián (81–96)</i>	438
<i>Žd 3, 12n.; 6,4–6; 10,26–39</i>	441
<i>1 Pt 2,11–17; 3,13–17; 4,2–4.12–15</i>	443
<i>2 Tt 1,4–10</i>	445
<i>Zj 20,4</i>	446
<i>Situace na přelomu 1. a 2. století za císařů Trajána (98–117) a Hadriána (117 až 138)</i>	446
<i>Funkce textů reflektujících pronásledování a útrapy spojené s vírou v Ježíše Krista</i>	450
ZÁVĚREM	453
Přfložhy	455
Přehled římských císařů do r. 138 n. l.	455
Rodokmen Herodovců	456
Herodovci uvedení v Novém zákoně	457
Rodokmen Hasmoneovců	458
Makabejští – Hasmoneovci	459

Biblické zkratky	461
Zkratky a vysvětlivky	463
Redakční poznámka	465
Literatura	467
Rejstřík biblických míst	479